

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 399/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co 240/2013 z 19. decembra 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 165/2014 zo 17. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 240/2013 z 19. decembra 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 165/2014 zo 17. marca 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Galanta (ďalej len „okresný súd“) sťažovateľ podal návrh na zaplatenie sumy 79 399,85 € z titulu mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 251/2010 z 26. marca 2013 návrh sťažovateľa zamietol stotožniac sa s tvrdeniami odporcu o premlčaní ním uplatneného práva na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zároveň okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že v prípade sťažovateľa nejde o prípad hodný mimoriadneho zreteľa. Sťažovateľ podal proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu s tým, že vznesenú námietku premlčania uplatneného nároku posúdil taktiež ako opodstatnenú, pretože nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nebol uplatnený v dvojročnej subjektívnej lehote od vystavenia posudku na základné bodové ohodnotenie.

Sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol ako procesne neprípustné.

Podľa sťažovateľa súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci nesprávne posúdili vznesenú námietku premlčania, čo malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd sa podľa sťažovateľa v otázke premlčania nároku stotožnil s arbitrárnym výkladom okresného súdu týkajúcim sa § 7 ods. 3 vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady odborov

č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) a neakceptoval tvrdenie sťažovateľa, že nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nie je možné premlčať, pretože vzniká až na základe rozhodnutia súdu, ktoré je vo vzťahu k existencii dôvodov na vznik nároku konštitutívne výrokom o existencii prípadu hodného osobitného zreteľa v čase rozhodovania súdu.

Sťažovateľ poukázal aj na to, že krajský súd námietku premlčania žalovaného posúdil nesprávne a odlišne ako v inom obdobnom prípade zamestnanca s rovnakou chorobou z povolania toho istého zamestnávateľa v rozsudku sp. zn. 23 Co 261/2011 z 30. apríla 2012, v ktorom konštatoval, že až do pozitívneho rozhodnutia súdu o nároku tzn. mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a bolesť neexistuje subjektívne právo poškodeného na primerané zvýšenie uvedeného nároku, a preto nemôže dôjsť ani k premlčaniu uvedeného nároku. V súlade s čl. 12 ods. 1 druhou vetou ústavy sťažovateľ očakával, že krajský súd vyhodnotí vznesenú námietku premlčania aj v jeho veci ako nenáležitú a bez právnych účinkov.

Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci podľa sťažovateľa na zodpovedanie podstatnej otázky, a to aké účinky má rozhodnutie súdu na základe § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., aplikovali nesprávny výklad tohto ustanovenia, ktorý je v rozpore s právnou teóriou a právnymi princípmi.

V napadnutom rozsudku krajský súd uviedol, že poškodený sa o škode na zdraví spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia dozvie v momente, keď je jeho zdravotný stav po skončení liečby natoľko ustálený, že je zistiteľné, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu jeho spoločenského uplatnenia v živote a v spoločnosti, a keď je objektívne možné vykonať hodnotenie, pričom tento moment považoval za začiatok plynutia premlčacej doby pre uplatnenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že krajský súd podľa neho opomína a absolútne sa nevysporiada so základným predpokladom pre priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorým je podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

zistenie prípadu hodného osobitného zreteľa, t. j. nerozlišuje medzi nárokom na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a tzv. základným nárokom na odškodnenie.

Sťažovateľ poukázal na to, že predmetom konania pred okresným súdom je spravodlivé finančné zadost'učinenie – mimoriadne zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vzhľadom na výnimočný charakter jeho prípadu podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa sťažovateľa základný nárok na odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia na základe priznaného bodového hodnotenia z posudku právo na úhradu zvýšeného odškodného za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. a mimoriadne zvýšenie odškodnenia, resp. náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sú separátne, oddelené plnenia, ktoré sú samostatne uplatniteľné v rámci občianskeho súdneho konania.

Tvrdenie súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci, že uplatnený nárok tvorí nedeliteľný celok, je nezmyselné a nemá oporu v platnom právnom poriadku. Sťažovateľ na účely podloženia svojej argumentácie poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7 Sžso 56/2008, v ktorom tento súd na strane 6 uviedol:

„Mimoriadne zvýšenie odškodnenia, vyplatené na základe rozhodnutí súdov, je iným nárokom, ktorý so základným nárokom na odškodnenie nemožno zamieňať, pretože rozhodovanie súdu na základe § 7 ods. 3 vyhlášky je rozhodovaním súdu o inom nároku, vyplývajúceho z choroby z povolania.“

Sťažovateľ považuje za absurdný argument, podľa ktorého právo poškodeného uplatniť nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. na súde vzniká okamihom, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za škodu zodpovedá, a ak uvedené právo nevykoná, plynutím času sa premlčí.

V § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je podľa sťažovateľa explicitne vyjadrený zámer normotvorcu zvyšovať výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípadoch hodných osobitného zreteľa nezávisle od limitov ustanovených v § 7 ods. 2

tejto vyhlášky kreovaním osobitného plnenia – mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a navyše môže dôjsť aj k opätovnej aplikácii § 7 ods. 3 uvedenej vyhlášky v prípade, ak choroba vyvolá nové následky na zdraví poškodeného.

V preskúvanom konaní boli sudy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci podľa sťažovateľa povinné zisťovať a konštitutívne rozhodnúť o otázke, či následky choroby z povolania u neho predstavujú prípad hodný osobitného zreteľa, a v prípade, ak by dospeli k pozitívnemu záveru o tejto otázke, mali by zaviazat' žalovaného na náhradu mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Súd však pri rozhodovaní o mimoriadnom zvýšení odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia konštatovanie o zistení prípadu hodného osobitného zreteľa nevykonáva samostatným výrokom. Rozhodnutie je inkorporované do rozhodnutia na plnenie – mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ ani nemôže požadovať určenie tohto stavu, t. j. podať žalobu v zmysle § 80 ods. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), pretože môže žalovať priamo plnenie, a teda v súlade s konštantnou judikatúrou nemá naliehavý právny záujem na tomto určení.

Podaným návrhom sa sťažovateľ v konaní domáha podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. zvýšenia základnej sumy odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, t. j. rozhodnutia právnej otázky, o ktorej je oprávnený rozhodnúť len všeobecný súd, pričom jeho rozhodnutie je podľa sťažovateľa konštitutívnym aktom aplikácie práva (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, judikát č. 53/1997, zošit č. 5 – 6, s. 169), ktorý konštituuje novú právnu situáciu a pôsobí *ex nunc*. Podľa sťažovateľa je jednoznačné, že až do pozitívneho rozhodnutia súdu o podanom návrhu neexistuje subjektívne právo sťažovateľa na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, a preto pred rozhodnutím súdu o tomto nároku nemôže dôjsť ani k premlčaniu takého práva.

Podľa sťažovateľa argumentácia krajského súdu uvedená v jeho napadnutom rozsudku nedáva odpoveď na skutočnosť, že sťažovateľ nemal a do právoplatného pozitívneho rozhodnutia všeobecného súdu o jeho návrhu nemá právo na primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu podľa § 7 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., na základe ktorého by mohol vyzvať odporcu na dobrovoľné plnenie povinnosti pred podaním svojho návrhu, resp. vyzvať odporcu na uzatvorenie mimosúdnej dohody alebo súdneho zmieru, t. j. nemá majetkové právo podliehajúce premlčaniu.

Podľa sťažovateľa právny názor krajského súdu, podľa ktorého za deň počiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka považuje deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď už možno objektívne urobiť bodové hodnotenie, je relevantná výlučne k vystaveniu posudku na základné bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia a náhrady za bolesť ako dávok úrazového poistenia.

K otázke premlčania sťažovateľ poukazuje na právny názor Okresného súdu Galanta v obdobnom konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 174/2008 vyslovený v jeho rozhodnutí zo 6. júla 2010, podľa ktorého *„nie je možné sa stotožniť s názorom odporcu, že navrhovateľ si svoj uplatnený nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia uplatňuje v zmysle posudkov z rokov 1986 a 2000 a to z toho dôvodu, že z týchto posudkov môže byť odvodzovaný nárok navrhovateľa na základné odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom v prípadoch posudzovania nároku na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia tieto posudky sú iba dôkazným prostriedkom preukazujúcim existenciu choroby z povolania... Taktiež súd vo veci zaujal stanovisko, že nie je možné sa stotožniť s argumentáciou odporcu, pretože v prípade progresujúcej choroby z povolania tak, ako je tomu v prípade navrhovateľa, nie je možné jednoznačne určiť časový bod, od ktorého by bolo možné v zmysle argumentácie odporcu počítať plynutie premlčacej lehoty, pretože od vypracovania posudkov z rokov 1986 a 2000 dochádza v zmysle vykonaného dokazovania ako to vyplýva aj z najčerstvejšej prepúšťacej správy k vzniku stále nových prejavov choroby navrhovateľa.“*

Krajský súd tým, že nerozhodol o zamietnutí vznesenej námietky premlčania, nerešpektoval podľa sťažovateľa ani judikatúru najvyššieho súdu (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, judikát č. 53/1997, zošit č. 5–6, s. 169). Výklad právnych predpisov, ktorý krajský súd použil, je podľa sťažovateľa z právneho hľadiska absolútne nesprávny a z celospoločenského hľadiska s poukazom na účel uvedenej právnej úpravy neprijateľný.

Sťažovateľ poukázal na to, že § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. priznáva len možnosť priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia rozhodnutím súdu, t. j. právo na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nie je nárokovateľné, čo potvrdzuje aj jediné kritérium, ktoré je pri jeho priznaní zohľadňované, a síce fakt, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. predstavuje prostriedok na odstránenie tvrdosti zákona.

Sťažovateľ poukázal na to, že na základe zákona má iba „právo na možnosť“ zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia súdom, t. j. podľa neho nejde o právo v pravom zmysle, pretože nositeľom právneho nároku sa stane až na základe úvahy a pozitívneho rozhodnutia súdu.

V danom prípade uplatnením námietky premlčania podľa sťažovateľa nemôže dôjsť k zániku nároku patriaceho k obsahu práva na primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pretože takýto právny nárok ešte nevznikol a vznikne až konštituovaním zodpovedajúceho práva (a to rozhodnutím súdu).

Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namietal, že prípustnosť jeho dovolania bola založená na dôvode podľa § 237 písm. f OSP, t. j. že postupom krajského súdu došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, ako aj nesprávnemu právnenému posúdeniu veci a najvyšší súd tým, že odmietol dovolanie sťažovateľa, mal podľa názoru sťažovateľa porušiť jeho označené práva.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavný súd požiadal, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že krajský súd napadnutým rozsudkom a najvyšší súd napadnutým uznesením porušil jeho označené práva, uvedené rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zruší a vec vráti krajskému súdu a ďalšie konanie, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu

verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Ústavný súd vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu bral do úvahy neskoršie napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktorým dovolanie sťažovateľa odmietol, a preto nepovažoval v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sťažnosť v tejto časti za oneskorenú, pretože lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu je v prípadoch procesného rozhodnutia dovolacieho súdu považovaná za zachovanú (pozri rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). V takýchto prípadoch sa potom lehota určená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde počíta od právoplatnosti procesného rozhodnutia dovolacieho súdu.

Ústavný súd preto predloženú sťažnosť v časti namietajúcej napadnutý rozsudok krajského súdu ako súdu odvolacieho nepovažoval za oneskorene podanú, a to aj vzhľadom na skutkovú okolnosť včasnosti sťažnosti v časti namietajúcej napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

1. Podstata námietok sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu spočíva v tvrdení, podľa ktorého súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci nesprávne aplikovali § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v spojení s § 106 Občianskeho zákonníka, keď jeho právo na priznanie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia

posúdili ako premlčané s tým, že ako začiatok plynutia premlčacej lehoty uvedeného nároku považovali okamih, keď sa po zistení choroby z povolania ustálil zdravotný stav poškodeného natoľko, že bolo známe, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia, t. j. za začiatok plynutia premlčacej lehoty považovali deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď je možné objektívne urobiť bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Podľa názoru sťažovateľa je premlčanie práva na priznanie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vylúčené, pretože začiatok plynutia premlčacej doby je v tomto prípade možné viazať len na rozhodnutie všeobecného súdu o ňom, ktoré má konštitutívne účinky pre vznik tohto nároku.

Ústavný súd preskúmal obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorom tento súd v podstatnom uviedol:

„Krajský súd v Trnave ako súd odvolací... dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je dôvodné potvrdiť...“

Predmetom konania na súde prvého stupňa bolo rozhodovanie o nároku žalobcu na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia... titulom choroby z povolania...

Základnou otázkou, ktorú bolo v prejednávanej veci potrebné vyriešiť je, či nárok uplatnený žalobcom na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je, alebo nie je premlčaný.

Premlčaním sa rozumie kvalifikované plynutie času, v dôsledku ktorého nárok (súdnu vymáhateľnosť) možno odvrátiť námietkou premlčania. Inštitút premlčania má pobádať oprávnený subjekt k tomu, aby pod sankciou premlčania uplatnil svoje právo v lehotách na príslušných orgánoch a aby tak donekonečna neodďaľoval požiadavku splnenia od povinného subjektu. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch, a to aj prípadne za cenu straty vynútiteľnosti práva. Použitie námietky premlčania účastníkom v súdnom konaní, má za následok zánik nároku patriaceho k obsahu práva, t. j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho nemožno premlčané právo oprávnenému súdne priznať.

Premlčateľnosť majetkových práv je zásadne pravidlom (§ 100 ods. 1 OZ), z ktorého sú stanovené v § 100 ods. 2 a 3 výnimky v prospech niektorých výslovne menovaných

majetkových práv. Nárok žalobcu na priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. v dôsledku zistenej choroby z povolania, predstavuje nárok na náhradu škody na zdraví a jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o právo majetkovej povahy. Ako také podlieha premlčaniu, a to v lehote podľa § 106 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa právo na náhradu škody premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Právo na náhradu škody na zdraví pritom zákonodarca nelimituje objektívnou premlčacou dobou podľa ust. § 106 ods. 2 OZ. Pre uplatnenie nároku na náhradu škody na zdraví, ktorým nárokom je aj nárok na priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, je teda rozhodujúca subjektívna dvojročná premlčacia doba, ktorá začína plynúť od okamihu, kedy sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Poškodený sa o škode určitého druhu dozvie až vtedy, keď spozná jej rozsah do takej miery, aby mohol svoj nárok presne vyčíslieť a uplatniť na súde.

Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia je právo majetkovej povahy, náhradou tzv. nemateriálnej ujmy a má slúžiť na to, aby si postihnutý mohol obstaráť náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strasti a obmedzovania v živote. Ide o nárok na náhradu škody na zdraví a jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o právo majetkovej povahy. Ak obsahom nároku je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Pokiaľ ide o posúdenie začiatku behu premlčacej doby u nároku na mimoriadne zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb., tak v danom prípade je rozhodujúcim okamžik, kedy sa po liečení choroby z povolania ustálil zdravotný stav poškodeného natoľko, že bolo známe, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia (§ 9 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.).

K sťaženiu spoločenského uplatnenia dochádza, ak následkom úrazu alebo iného poškodenia na zdraví, prípadne zhoršením ich následkov, nastanú v zdravotnom stave poškodeného také zmeny, ktoré majú preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre jeho životné úkony. Následky sťaženia spoločenského uplatnenia sa môžu prejaviť nielen naraz, ale môžu sa prejavovať aj postupne, pričom nie všetky môžu byť vopred predvídateľné.

Či a aké zmeny v zdravotnom stave nastali, je možné zistiť, ak je možné považovať zdravotný stav poškodeného za ustálený, teda v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie. Sťaženie spoločenského uplatnenia teda vzniká až v tejto dobe. Pri určení výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku.

O škode spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia sa poškodený dozvie v dobe, kedy možno objektívne vykonať ohodnotenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, lebo až vtedy má poškodený k dispozícii skutkové okolnosti, z ktorých možno škodu zistiť. Podľa ust. § 9 ods.1 vyhl. č. 32/1965 Zb. sa posúdenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vykoná hneď, ako je možné považovať zdravotný stav poškodeného za ustálený.

Za deň, kedy sa poškodený dozvie o nároku na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, s prihliadnutím na to, že už predtým vedel kto za ňu zodpovedá, v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka je potrebné považovať deň, kedy sú preukázateľné nepriaznivé trvalé následky pre životné úkony poškodeného a to pre jeho životné a spoločenské uplatnenie, t. j. kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu navrhovateľa a kedy je možné objektívne urobiť bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Poškodenému totiž môže vzniknúť i ďalší nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a to z dôvodu neskoršieho zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu (pozri R 9/1986).

S uvedenými závermi korešponduje i konštantná súdna judikatúra. Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku sp. zn. M Cdo 37/2000 pod R 68/2003 uzavrel, že za deň zistenia bolesti nemožno bez ďalšieho považovať deň ukončenia práceneschopnosti poškodeného, ani deň vyhotovenia posudku o bolestnom, ale okamih (deň) ustálenia zdravotného stavu poškodeného.

Obdobne argumentoval i Najvyšší súd ČR v rozsudku sp. zn. 25Cdo 1256/2006, kde uzavrel, že o škode spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia sa poškodený dozvie v čase, keď možno objektívne urobiť bodové ohodnotenie sťaženia jeho spoločenského uplatnenia, keďže až vtedy má k dispozícii skutkové okolnosti, z ktorých možno škodu, resp. jej rozsah zistiť. Posúdenie otázky, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil, závisí od vyjadrenia lekára.

I z vyššie citovanej konštantnej judikatúry vyplýva, že za deň, kedy sa poškodený dozvie o škode z titulu bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia a teda za deň počiatku plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka, je nevyhnutné považovať deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného, kedy už možno objektívne urobiť bodové ohodnotenie, ktoré závisí od vyjadrenia lekára.

Lekár kliniky pracovného lekárstva vo vypracovanom odbornom posudku zo dňa 26.10.2012 uviedol, že následky choroby z povolania a jej progresia boli v zmysle aktuálnych legislatívnych možnosti zohľadnené pri stanovení základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, pričom sa brali do úvahy symptómy, ktoré súvisia s chronickou intoxikáciou CS2.

Prvostupňový súd dôsledne pri svojom rozhodovaní postupoval, keď začatie plynutia premlčacej lehoty pre uplatnenie práva na priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia viazal na vyhotovenie lekárskeho posudku o sťažení spoločenského uplatnenia t. j. odo dňa 20.1.1989 a odo dňa 20.2.2001. Na základe základného bodového ohodnotenia posudkovým lekárom v roku 1989 a v roku 2001 bolo žalobcovi priznané odškodnenie. Zvýšenie bodového ohodnotenia v zmysle ust. § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. v dôsledku zistenej choroby z povolania na súde si žalobca uplatnil návrhom doručeným súdu dňa 06.08.2010. Vzhľadom na márne uplynutie dvojročnej premlčacej lehoty súd prvého stupňa žalobu pre premlčanie práva žalobcu zamietol. V súvislosti s uvedenou skutočnosťou prvostupňový súd správne právne posúdil otázku premlčania nároku žalobcu na priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, iné počítanie lehoty totiž neprichádzalo do úvahy a žalobcom navrhovaná interpretácia o jeho nepremlčateľnosti neprichádza do úvahy preto, že ide o právo majetkovej povahy.

Podľa § 219 ods. 1 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia je dostatočné, logické, presvedčivé a právne správne, obsahuje odpovede na všetky relevantné právne otázky v konaní vznesené a bolo vykonané aj dokazovanie plne v súlade s procesnými zásadami formulovanými v OSP, čím súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov

*dospel k zisteniu pravdivého obrazu skutkového stavu a na tomto základe dospel k správny
právnym záverom.*

*Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako
vecne správny podľa ustan. § 219 ods. 1 OSP potvrdil.“*

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že v predmetnej veci súd uplatnený nárok sťažovateľa zamietol z dôvodu premlčania. Krajský súd odôvodnenie napadnutého rozsudku založil na ustálenej judikatúre všeobecných súdov, ktoré sťaženie spoločenského uplatnenia považujú za majetkové právo viazané na konkrétnu osobu, ktoré sa premlčuje, pretože jeho obsahom je peňažná satisfakcia, ktorá je priznávaná na základe nemajetkovej roviny. Práve obsah uvedeného nároku je určujúci, resp. definuje právo na sťaženie spoločenského uplatnenia ako právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Právo na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia má podľa uvedenej judikatúry obdobne charakter majetkového práva, ktoré sa premlčuje, pričom pre začiatok plynutia premlčacej lehoty je rozhodujúci okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného, t. j. vykonania bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. V prípade, ak neskôr dôjde k „dobodovaniu“ zdravotného stavu poškodeného v dôsledku jeho zhoršenia, je pre ďalšie uplatnenie nároku na mimoriadne sťaženie spoločenského uplatnenia z hľadiska premlčania rozhodujúci tento okamih „dobodovania“ (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 152/2010, sp. zn. 5 Cdo 104/2011, rozsudky Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 72/2012, sp. zn. 9 Co 290/2013, sp. zn. 11 Co 153/2013, sp. zn. 9 Co 240/2013, rozsudky Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Co 228/2007, sp. zn. 9 Co 249/2009).

Sťažovateľ vo svojej argumentácii poukázal na názor vyslovený v rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 261/2001 z 30. apríla 20012, ktorým tento súd rozhodoval o nároku na zvýšenie mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, avšak uplatnenom v dôsledku neskoršieho zhoršenia zdravotného stavu poškodeného, t. j. v dôsledku „dobodovania zdravotného stavu“, podľa ktorého k premlčaniu nároku na priznanie zvýšenia mimoriadneho odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia nemôže dôjsť. K uvedenému ústavný súd poznamenáva, že takýto právny názor vyjadrený

v rozsudku krajského súdu vo veci sp. zn. 23 Co 261/2001 týkajúci sa možnosti premlčania nároku na priznanie mimoriadneho odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je v rámci judikatúry ojedinelý a pre rozhodnutie v predmetnej veci nebol podstatný.

Sťažovateľ taktiež poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžso 56/2008 z 19. novembra 2008, ktorého predmetom bol nárok na priznanie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípade, v ktorom u poškodeného došlo postupom času k zhoršeniu pôvodného zdravotného stavu, pričom ako podstatná sa v tomto konaní riešila otázka možnosti súdu pri rozhodovaní podľa § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. znížiť základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia o výšku už poškodenému priznaného mimoriadneho zvýšenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, a najvyšší súd dospel k záveru, že ide o dva samostatné nároky vyplývajúce z choroby z povolania. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedený záver najvyššieho súdu vôbec nepopiera právne závery krajského súdu uvedené v jeho napadnutom rozsudku.

V súvislosti so svojou argumentáciou týkajúcou sa konštitutívnych účinkov rozhodnutia súdu o priznaní mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia sa sťažovateľ odvolal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 23/96 z 30. septembra 1996, v ktorom uvedený súd konštatoval v súvislosti s riešením otázky priznania úrokov z omeškania, že povinnosť zaplatiť súdom priznaný nárok na mimoriadne odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže vzniknúť až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia tohto nároku. Ústavný súd konštatuje, že predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu sa nezaobera otázkou premlčania nároku, ale otázkou vzniku splatnosti priznanej náhrady a s tým súvisiacich úrokov z omeškania, a preto jeho argumentáciu nemožno považovať za právne relevantnú.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne

dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvođených krajským súdom v jeho napadnutom rozsudku, a teda o porušení základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru, preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namietal aj porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorým najvyšší súd dovolanie odmietol. Sťažovateľ v ňom vidí porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd úvodom považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dôvodom odmietnutia dovolania bola skutočnosť, že najvyšší súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľa týkajúcim sa prípustnosti ich dovolania z dôvodu podľa § 237 písm. f) OSP, čo aj primeraným spôsobom odôvodnil. Vzhľadom na to, že sťažovateľ v dovolaní okrem uvedeného namietaného dôvodu prípustnosti dovolania uvádzal ďalej len dôvody dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP, ktoré samej osobe nezakladajú prípustnosť dovolania, najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia po preskúmaní veci konštatoval nemožnosť vyvodiť prípustnosť dovolania zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, preto dovolanie odmietol.

Ústavný súd opakovane judikoval, že pokiaľ preskúmanie postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05), je možné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že ho možno považovať za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne ani za svojvoľné alebo za nepreskúmateľné. Toto odôvodnenie poskytuje

dostatočný základ pre jeho výrok. Úvahy najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce z namietaných väd uvedených v dovolaní a relevantných noriem procesného práva, ktorých účel a význam nepopierajú. Ústavný súd tiež nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu z hľadiska posúdenia možného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru umožnila dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv. Z uvedeného dôvodu sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2016